

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0 2244 2072

เรื่อง วันศิลปินแห่งชาติ
ผู้เรียบเรียง นายโชคสุข กรกิตติชัย วิทยากรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ
ออกอากาศ กุมภาพันธ์ 2561

“วันศิลปินแห่งชาติ” มีจุดเริ่มต้นมาจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (ปัจจุบันอยู่ในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม เมื่อปี 2545) ได้จัดทำโครงการศิลปินแห่งชาติ มาตั้งแต่ปี 2527 เพื่อสรรหา ส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะล้ำค่า อันทรงคุณค่าของแผ่นดิน ยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเป็นผู้พิจารณา ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2528 ประกาศให้วันที่ 24 กุมภาพันธ์ของทุกปีเป็น “วันศิลปินแห่งชาติ” เพื่อเป็นการน้อมระลึกถึงวันคล้ายพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 พระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี เป็นที่ทราบโดยทั่วกันว่า ทรงพระปรีชาสามารถในศิลปกรรมหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านกวีนิพนธ์ ด้านประติมากรรม และด้านดนตรี ทรงอุปถัมภ์บำรุงศิลปะแขนงต่าง ๆ ตลอดจนทรงส่งเสริมเชิดชูศิลปินผู้มีฝีมือมาตลอดรัชสมัยพระองค์ และด้วยพระปรีชาสามารถของพระองค์ในด้านวรรณกรรม ทรงได้รับการยกย่องจากองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ให้เป็นบุคคลสำคัญของโลก สาขาวรรณกรรม และเพื่อส่งเสริมสนับสนุนศิลปินให้เจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท และเป็นการยกย่องศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานอีกด้วย ทางสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จึงได้มอบรางวัลให้แก่ศิลปินที่มีผลงานดีเด่นในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการยกย่องและเชิดชูเกียรติศิลปิน อีกทั้งเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคลผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะของชาติให้เป็นที่ปรากฏต่อสาธารณชน โดยดำเนินการเป็นประจำทุกปี โดยมีวัตถุประสงค์ คือ “ต้องการยกย่อง เชิดชู สนับสนุน ส่งเสริม รวมถึงช่วยเหลือศิลปินผู้สร้างสรรค์งานศิลปะอันทรงคุณค่า” โดยมีการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติศิลปินแห่งชาติในปีแรก เมื่อปี 2528 จนถึงปัจจุบัน มีศิลปินสาขาต่าง ๆ ที่ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติแล้ว รวม 295 คน เสียชีวิตไปแล้ว 128 คน มีชีวิตอยู่ 167 คน โดยผู้ที่ได้รับการยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติประจำปี 2560 มีจำนวน 17 คน มาจากสาขาทัศนศิลป์ จำนวน 5 คน สาขาวรรณศิลป์ จำนวน 3 คน และสาขาศิลปะการแสดง จำนวน 9 คน ซึ่งมีการแบ่งจำแนกสาขาศิลปะของโครงการศิลปินแห่งชาติ ออกเป็น 4 สาขา ดังนี้

1. สาขาทัศนศิลป์ (Visual Art) หมายถึง ศิลปะที่มองเห็นได้ด้วยตา จะเป็นศิลปะสองมิติหรือสามมิติ ซึ่งได้แก่ ผลงานศิลปกรรมประเภทต่าง ๆ ที่แสดงถึงภูมิปัญญาของผู้สร้างสรรค์ และมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ภาพวาด ภาพถ่าย สื่อประสม

2. สาขาศิลปะสถาปัตยกรรม (Architecture) หมายถึง งานออกแบบ หรืองานออกแบบงานก่อสร้างอาคารสวยงาม มีคุณค่าทางศิลปะ และมีวิทยาการ ซึ่งแสดงภูมิปัญญาของผู้ออกแบบอย่างโดดเด่น ได้แก่ สถาปัตยกรรมไทย และสถาปัตยกรรมร่วมสมัย

3. สาขาวรรณศิลป์ (Literature) หมายถึง บทประพันธ์ที่ปลุกมโนคติของผู้อ่าน ทำให้เกิดจินตนาการ ความเพลิดเพลิน และเกิดอารมณ์ต่าง ๆ ตามเจตนารมณ์ของผู้ประพันธ์ ได้แก่ กวีนิพนธ์ เรื่องสั้น นวนิยาย บันเทิงคดีสำหรับเด็กและเยาวชน อาทิ หนังสือเด็ก วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่อย่างกว้างขวาง

4. สาขาศิลปะการแสดง (Performing Art) หมายถึง ศิลปะที่เกี่ยวข้องกับการแสดง ซึ่งเป็นได้ทั้งแบบดั้งเดิมหรือพัฒนาขึ้นใหม่ ได้แก่ การละคร การดนตรี และการแสดงพื้นบ้าน

ผู้ที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้รางวัลศิลปินแห่งชาติ จะต้องมีความสมบัติ ดังนี้

1. เป็นผู้สัญชาติไทย และยังมีชีวิตอยู่ในวันประกาศยกย่อง
2. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ และมีผลงานดีเด่นเป็นที่ยอมรับของวงการศิลปะในสาขานั้น
3. เป็นผู้สร้างสรรค์และพัฒนาศิลปะในสาขาที่ได้รับการประกาศยกย่อง
4. เป็นผู้มุ่ง ถ่ายทอด เผยแพร่ หรือเป็นต้นแบบศิลปะในสาขาที่ได้รับการประกาศยกย่องเชิงบูรณาการ
5. เป็นผู้มีความประพฤติดี และอุทิศตนเพื่องานศิลปะ
6. เป็นผู้มีความเป็นประโยชน์ต่อสังคมและมนุษยชาติ

ทั้งนี้ หัวใจหลักของงาน “วันศิลปินแห่งชาติ” จะเป็นวันที่มีการประกาศ ยกย่อง เชิดชู สดุดีศิลปินดีเด่น ซึ่งเป็นปราชญ์ทางด้านศิลปะที่มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้ที่ยุติตนสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอันล้ำค่าไว้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและมนุษยชาติ ซึ่งถือเป็นหน้าที่สำคัญของรัฐ และประชาชนชาวไทยทุกคนที่จะต้องช่วยกันธำรงรักษา ส่งเสริม สนับสนุน ให้กำลังใจแก่ศิลปินในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และเป็นการสานต่อมรดกทางวัฒนธรรมจากศิลปินรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งให้สืบทอดเป็นสมบัติอันล้ำค่าของชาติไทยสืบไป กว้างที่จะมาเป็นศิลปินแห่งชาติได้นั้น ไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ ที่ใครจะได้รับการเชิดชู ยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติได้ ทั้งนี้ ก็ด้วยความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม และมีความรักในวิชาชีพของตน มีความอดทน มีความคิดสร้างสรรค์ อุทิศตนสร้างสรรค์ผลงานในด้านศิลปะมากมาย และพัฒนาศิลปะแขนงนั้นเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป โดยผู้ที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นศิลปินแห่งชาติจะได้รับประโยชน์ตอบแทนจากกองทุนส่งเสริมวัฒนธรรมพร้อมทั้งรับเชิดชูศิลปินแห่งชาติ โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ศิลปินแห่งชาติเข้ารับพระราชทานเข็มเพื่อความเป็นสิริมงคลยิ่งแก่ตนเองและวงศ์ตระกูลต่อไป

ดังนั้น เมื่อถึงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ของทุกปี ซึ่งเป็น “วันศิลปินแห่งชาติ” ก็จะมีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับพระราชประวัติและผลงานคุณค่างานศิลปะของรัชกาลที่ 2 และผลงานของศิลปินไทยในอดีตอันเป็นศิลปะอันล้ำค่าของประเทศ และคู่ควรแก่การได้รางวัลศิลปินแห่งชาตินี้ ณ หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน หรือศูนย์วัฒนธรรม หรือตามส่วนราชการ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบถึงประวัติและผลงานของศิลปินแห่งชาติ นอกจากนี้ ยังจัดให้มีการจัดการประกวดแข่งขันเกี่ยวกับทางด้านภาษา กิจกรรมการแข่งขันด้านศิลปะแขนงต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับการแสดง การวาด และงานฝีมือ อันส่งผลให้เห็นถึงการปลูกฝังให้เยาวชนรักในงานศิลปะ ซึ่งอาจจะทำให้กลายเป็นศิลปินในอนาคต

บรรณานุกรม

“กฎกระทรวง กำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก และประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. 2555” (30 พฤษภาคม 2555). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 129 ตอนที่ 47 ก, น. 38-40.

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (ม.ป.ป.). **ความสำคัญของศิลปินแห่งชาติ**. สืบค้น 22 พฤศจิกายน 2560 จาก http://art.culture.go.th/art_aboutUs.php

คอลัมน์ **โลกสองวัย: วันศิลปินแห่งชาติ**. (24 กุมภาพันธ์ 2558). **มติชน กรอบบ่าย**. น. 18(ซ้าย).

สืบค้นจาก ฐานข้อมูล iQNewsClip

คอลัมน์ **สรรสาระ: วันศิลปินแห่งชาติ**. (24 กุมภาพันธ์ 2559). **ไทยโพสต์**. น. 5(ล่างขวา). สืบค้นจาก ฐานข้อมูล iQNewsClip

ประกาศแล้ว 17 ศิลปินแห่งชาติประจำปี 2560. (19 มกราคม 2561). สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2561 จาก <http://www.thaipost.net/main/detail/1349>

24 กุมภาพันธ์ วันศิลปินแห่งชาติ. (2560). สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2561 จาก

http://rilc.ku.ac.th/_2016/59-02-18-art-culture/index.html

วันนี้มีอะไร: 24 กุมภาพันธ์. (24 กุมภาพันธ์ 2559). **New) 108**. น. 4(ซ้าย). สืบค้นจาก ฐานข้อมูล iQNewsClip

วันศิลปินแห่งชาติ 2561. (2561). สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2561 จาก <https://www.myhora.com/ปฏิทิน/วันศิลปินแห่งชาติ.aspx>